

YHTEENVETO VALIOKUNTIEN JA YLEISHALLINNON SELVITYKSISTÄ JA TOIMENPITEISTÄ ARVIOINTIKERTOMUKSESSA ESITETTYIHIN HUOMIOIHIN JA SUOSITUKSIIN

Sosiaali- ja terveysvaliokunta, 8.9.2021 § 55

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto tarkastusvaliokunnan pyytämiin selvityksiin liittyen vuoden 2020 talousarvioon

1. Tarkastusvaliokunta on huolestunut lastensuojelun menojen kasvusta ja kehityssuunnasta. Voiko perheiden hyvinvointiin ja kustannusten kehityssuuntaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi?

Lasten ja perheiden palvelut koostuvat lastensuojelusta ja muista perheiden palveluista. Keskisuurten kuntien vertailussa (2020) näiden palvelujen kustannukset ovat noin 7 % sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista ja 16 % sosiaalitoimen kustannuksista (lastensuojelun kustannukset 13%). Kauniaisten lasten ja perheiden palvelujen kustannukset olivat keskisuurten kuntien vuoden 2020 kustannusvertailussa vertailukaupunkien toiseksi pienimmät, 187 e/asukas ja yhteensä 1,5 milj. euroa.

Vuonna 2019 toteutetussa selvityksen perusteella voidaan todeta, että sijoitukset liittyvät pääosin nuorten itsetuhoiseen käyttäytymiseen ja päihdeiden käyttöön. Toiminnassa on haettu keinoja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen, ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Perhetyö toimii erityisesti lapsiperheiden tukena ja perhekeskustoimintaa kehitetään parhaillaan moniammatillisesti ja monialaisesti tavoitteena tarjota tukea lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Myös kotoutumisen edistäminen on tässä työssä tärkeässä roolissa.

Kauniaisten Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021-23, Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2018-22 ja Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2018-22 tukevat toiminnan kehittämistä, samoin Länsi-Uudenmaan alueen yhteinen kehittämistyö.

2. Tarkastusvaliokunta tiedustelee, miten sosiaali- ja terveystoimi aikoo jatkaa koronapandemian aikana hyviksi todettuja menetelmiä ja toimenpiteitä.

Toimialalla tehtävä työ toteutuu pääasiassa lähityönä, sillä hoito ja hoiva vaativat asiakkaiden kohtaamista. Myös sosiaalityössä fyysinen tapaaminen on usein tarpeellinen, hammashoidossa se on välttämätön. Vanhuspalveluissa palveluohjausta ja neuvontaa on annettu puhelimitse, kuten normaalina aikanakin, mutta usein hoidon ja hoivan lisäksi myös palvelutarpeen arviointi vaatii asiakkaan ja henkilökunnan tapaamisen.

Terveyspalveluissa korona-aikana on voitu siirtyä digitaalisten palvelujen käytössä uudelle tasolle. Keväällä 2020 toteutunut Apotin käyttöönotto tuki tätä kehitystä. Etävastaanotto toiminta sekä puhelimitse, videolla ja ei-reaaliaikaisella yhteydenottotavalla (Maisa) ovat mahdollistaneet kuntalaisten asiointin useissa terveysasioissa (terveystarkastukset, avosairaanhoido, mielenterveys- ja päihdetyö, kuntoutus) myös pandemian ollessa vilkkaimmillaan. Käytäntö on osoittautunut toimivaksi asiakaslähtöiseksi ja todennäköisesti myös kustannustehokkaaksi (esim. tilakustannukset). Apotin Maisan tultua käyttöön 24.4.21 asiakkaalle on voitu tarjota yhteydenottomahdollisuus 24/7.

Etäasioinnin tukena asiakkailta ja ammattilaisilla on lisääntyvästi käytettävissä digitaalisia väyliä itse- ja omahoidon tueksi, terveysriskien arvioimiseksi sekä muutoksen tueksi. STAR sähköinen terveystarkastus on sisällytetty riski-indikaattoreiden osalta terveyshyöty- tai paljon palveluja tarvitsevien potilaiden hoidon prosessiin aiempaa näkyvämmiin ja se tarjoaa hyvän työkalun hoitosuunnitelman arvioinnin pohjalle. Koronapandemian myötä on myös otettu käyttöön useampia HUS:n organisoimia kuntalaisten ja/tai ammattilaisten käyttöön luotuja ohjelmistoja esim. koronanäytteenottotarpeeseen ja -ajanvaraukseen, rokotusajanvarauksiin ja tartunnan jäljittämiseen liittyen. Ohjelmistojen käyttökustannukset ovat suuret ja arvio käyttötarpeesta kytkeytyy epidemiatilanteeseen. Tartuntatauti- ja rokotustoiminta tulee suunnitella vastaamaan tuleviin tarpeisiin ml. laajat väestörokotukset, joiden toteuttamiseen lähivuosina tulee varautua.

Etäasiointi ja palvelujen digitalisointi osaltaan tukevat STM:n linjauksia tulevaisuuden sote-keskuksen palveluiden logiikasta ja tulevat jatkossakin olemaan vahvasti esillä palvelumuotoilussa. Koronapandemia on haastanut kyvyn vastata asiakkaiden oikea-aikaiseen ja tarpeenmukaiseen palvelutarpeeseen. Hoitovelkaa on kertynyt myös Kauniaisissa, mutta ei samassa määrin kuin kaupungeissa, joissa kiireetön hoito on jouduttu käytännössä keskeyttämään ja asiakkaat odottavat, jotta saavat ajan lääkärin vastaanotolle. Ratkaisuna jonottamiselle on Kauniaisten avosairaanhoidon uudessa tiimimallissa keskitytty nimenomaisesti potilaan ja hänen asiansa hoidon käynnistämiseen heti ensimmäisestä yhteydenotosta. Asiakkailta on oma, nimetty hoitovastaava ja monialaisen tiimin tuki. Potilaan asia hoidetaan sen ammattilaisen toimesta, joka ammattitaitonsa perustella potilaan ongelman pystyy parhaiten ratkaisemaan. Tiimimallia on pilotoitu pandemian aikana episodiasiakkaan palveluprosessin osalta. Tulokset ovat olleet hyviä, mm. hoidon saatavuus on parantunut ja terveyskeskus on käytännössä jonoton. Tiimimallia kehitetään edelleen vastaamaan entistä paremmin myös paljon palveluja tarvitsevien potilaiden eri asiakassegmenttien tunnistamiseen ja hoidon prosessien rakentamiseen, jalkauttamiseen ja johtamiseen. Kehittämistyö kytkeytyy STM tulevaisuuden terveyskeskushankkeeseen, jota Kauniaisissa toteutetaan osana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteistä kehittämistyötä.

Lapsiperheiden ja nuorten kuormittuneisuus pandemia-aikana on tunnistettu. Kouluissa, neuvolassa ja mielenterveyspalveluissa ennaltaehkäisevän työn osaamista on kasvatettu koulutusyhteistyöllä (CoolKids, IPT-A- koulutus) ja kouluissa on tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen esillä mm. Koulu kunnossa- hankkeen kautta (sivistystoimi). Samanaikaisesti paine keskitason mielenterveyspalvelujen järjestämiseen paikallisesti on kasvanut. Erikoissairaanhoidon (esh vastuuparimalli, myös Länsi-Uudenmaan kontekstissa) kanssa käynnistynyt yhteistyö jatkuu ja tavoitteena on hyvien, paikallisten ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin ja LU- alueen käytäntöihin yhteen sovitettujen yhteistyömallien edelleen kehittäminen NEPSY-oireisten lasten ja nuorten osalta.

Hyvän pohjan toimialan muutoshankkeille on tarjonnut LEAN-ajattelutavan mukainen ketterän kehittämisen PDCA-viitekehys, joka on jalkautettu sosiaali- ja terveystoimessa aikaisempina vuosina.

Henkilöstön etäkokoukset sekä verkostotyöskentelyssä että koulutustoiminnassa tulevat valikoidusti hyödynnettäväksi myös jatkossa, vähentävät liikkumistarvetta ja työajan käyttämistä siirtymisiin.

3. Tarkastusvaliokunta tiedustelee miten ostopalvelusopimusten toimivuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan.

Ostopalvelusopimusten valvonnan ja seurannan välineet määritellään erikseen kussakin sopimuksessa. Palveluntuottajilta vaaditaan vähintään palvelun tuottamisen edellyttämät viranomaisluvut ja omaavontasuunnitelmat.

Ostopalveluiden piirissä oleville asiakkaille ja/tai heidän omaisilleen voidaan sopimuskausien aikana tehdä asiakaskyselyitä tai pyytää palautetta muilla tavoin. Palautetta voi myös antaa oma-aloitteisesti ja vapaamuotoisesti. Kaupunki voi tilaajana tehdä tarkastuskäynnin tai auditoinnin palvelua tuottavaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikköön. Erityisistä syistä myös asiakirjahallintoon ja kirjanpitoon voidaan tutustua. Jos sopimusrikkomuksia tai puutteita havaitaan, kaupunki voi antaa palveluntuottajalle korjauskehotuksen tai reklamaation. Osaan ostopalvelusopimuksista on määritelty hinnanalennus tai sopimussakko, joka lankeaa palveluntuottajan maksettavaksi sopimuksessa erikseen määritellyissä tilanteissa. Tällaisia tilanteita voivat esimerkiksi olla huomattavat puutteet palvelun laadussa tai saatavuudessa tai puutteet reklamaatioon reagoimisessa.

4. Tarkastusvaliokunta toivoo, että 70-vuotiaiden terveystarkastukseen liittyvästä vastauksesta käy ilmi konkreettiset tutkimuksessa tehdyt toimenpiteet, toteuttajat ja aikataulu.

Ikäihmisten terveystarkastustoiminnan käynnistämisestä tehtiin päätös 12/2019 juuri ennen koronapandemian käynnistymistä. Alkuperäisen suunnitelman mukainen toimintamalli muodostui perinteisestä vastaanotosta, johon oli kiinnitetty terveyttä ja toimintakykyä kartoittavia ja hyvinvointia edistäviä elementtejä, tiedostaen, että terveille aikuisille tehtävistä terveystarkastuksista saattaa olla jopa haittaa. Arvioitu hoitajatyömäärä oli vähintään 150h/ vuosi ja lääkärityömäärä 10-20h/ vuosi, joka kohdentuu todennäköisesti hyvinvoiviin ja matalan riskin potilaisiin. Toimintamallin käyttöönoton ajankohdaksi oli arvioitu asiakastietojärjestelmä Apotin käyttöönoton jälkeinen aika.

Tällä hetkellä Apotin käyttöönotosta on neljä kuukautta ja useiden päivittäisessä työssä tarvittavien toimintamallien vakiintuminen on vielä kesken. Samanaikaisesti työn alla on vastaanotossa pitkään palveluja tarvitsevien (PPT)- asiakkaiden prosessin rakentaminen, jonka voi jo tässä vaiheessa arvioida tarjoavan vaikuttavamman ja tarkoituksenmukaisemman tavan toteuttaa terveystarkastus. Uusi malli pohjautuu sähköiseen terveystarkastukseen (STAR) ja sen tarjoamiin valmennusohjelmiin, joiden avulla asiakas saa arvion elintavoistaan ja hyvinvoinnistaan ja suositukset terveyden kokonaisuuden kannalta sekä tarkemmat suositukset eri aihealueisiin annettujen vastausten perusteella. Sähköinen terveystarkastus (STAR) tarjoaa työkaluja oman terveydentilan kehittämiseen ja pitkäaikaiseen seurantaan. Sen avulla voi asettaa tavoitteita, osallistua valmennuksiin ja seurata terveydentilan kehittymistä. Palaute on henkilökohtainen ja siihen voidaan liittää tietoa kaupungin tarjoamista hyvinvointia tukevista palveluista.

Ne henkilöt, joilla hyvinvointiriski on kohonnut, saavat ammattilaiselta yhteydenoton ja heille tehdään terveys- ja hoitosuunnitelma ja tarvittaessa lääkärin lääketieteellinen kokonaisarvio. Suunniteltu käytäntö kohdentuu hyvin tehokkaasti niihin potilaisiin, joilla on terveyttä ja/tai toimintakykyä uhkaava riski tai terveysvaje. Prosessi on skaalattavissa myös omaishoitajien ja työttömien terveystarkastuksiin. Vastaava toimintamalli terveystarkastusprosesseissa on toteutettu Helsingissä (Kundit kondikseen, omaishoitajat) ja Kainuussa (työttömien terveystarkastus). Käyttöönotto Kauniaisissa tulisi PPT-asiakkaan prosessin keskeneräisyydestä tapahtumaan vuodenvaihteessa 2021-2022.

5. Tarkastusvaliokunta suosittelee, että 70 vuotta täyttävien kauniaislaisten kertaluonteisista terveystarkastuksista tulee vakiintunut käytäntö

Toimintamalli arvioidaan osana paljon palvelua tarvitsevien (PPT)-asiakkaiden ja muiden terveystarkastusasiakkaiden terveydenhuoltoa. Arvioinnin perusteella tehdään päätös käytännön vakiinnuttamisesta.

6. Tarkastusvaliokunta pyytää kiinnittämään huomioita siihen, että resurssiselvitys tehtiin vasta viiden vuoden päästä edellisestä 2015 tehdystä selvityksestä.

Perusterveydenhuollon valinnanvapautta käyttäneiden ulkopaikkakuntalaisten kirjautumista Kauniaisiin ja palvelujen käyttöä kokonaisuudessaan seurataan neljännesvuosittain ja talousarvion valmistelun yhteydessä vuosittain. Korjaavia toimenpiteitä mm. terveydenhoitaja- ja lääkäriresurssiin sekä neuvolapsykologipalveluihin on tehty vuositason talousarvion laadinnan yhteydessä.

7. Tarkastusvaliokunta suosittelee Grani Lähiavun toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Vaikuttavuuden arviointi toteutetaan syksyn 2021 aikana yhteistyössä Granin Lähiavun kanssa.

Tarkastusvaliokunnan arviointikertomus vuodelta 2020

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt vuoden 2020 arviointikertomusluonnosta kokouksissaan 30.3., 13.4., 27.4., 3.5. sekä 11.5.2021. Tarkastusvaliokunta on 20.5.2021 § 33 hyväksynyt ja allekirjoittanut tarkastusvaliokunnan arviointikertomuksen vuodelta 2020 ja päättänyt saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi. KV päätti kokouksessaan 14.6.2021 § 31 merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2020.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus on **liitteenä** ja avautuu myös seuraavasta linkistä:

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/kokous/202196-3-6349.PDF>

Arvioinnin painopistealueena vuonna 2020 oli opetustoimi ja varhaiskasvatus. Seuraavassa käsitellään arviointikertomuksen huomioita yhdyskuntatoimen osalta.

Edellisten vuosien havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Asiakohdassa ei ole nostettu erikseen esiin yhdyskuntatoimen osalle kohdistuvia huomioita. Tekstissä todetaan kuitenkin seuraavasti: *"Tarkastusvaliokunta toteaa, että vuoden 2019 arviointikertomuksessa esiin tuotu huomio poikkihallinnollisten kuulemistilaisuuksien muistioiden pitämisestä ei ole toteutunut. Tämän johdosta poliittisten päättäjien esille tuotuja jatkovalmisteluun liittyviä toivomuksia ei ole otettu huomioon viranhaltijoiden valmistelutyössä."* Sama toteamus toistuu myöhemmin arviointikertomuksen kohdassa 6.3, jossa käsitellään yhdyskuntatoimen toimintaa, joten siihen vastataan toimialakohtaisten kommenttien yhteydessä.

Strategisten tavoitteiden vuositoimenpiteiden toteutuminen vuonna 2019

Strateginen tavoite 2.5. Kaupungintalon alueen kaavamuutosprosessi saadaan päätökseen valtuustokauden aikana.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Kaavamuutosehdotuksen päätöksenteko on kesken.

- **Kommentti:** Kaavamuutosehdotus on laadittu ja saatettu päätöksentekoon, mutta palautettu valmisteluun. Yksimielisen ratkaisun aikaan saamiseen ei ole löytynyt edellytyksiä, joten hanke siirtyy uudelle valtuustokaudelle.

Strateginen tavoite 3.1. Kaupunkirakennetta kehitetään maankäytön ja asumisen kehityskuvan mukaisesti Kauniaisten identiteettiä vahvistaen.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Toimenpiteiden toteutumista on vaikea arvioida ilman selkeitä tavoitemit täreita. Kuka valvoo toimenpiteiden toteuttamista?

- **Kommentti:** Tavoitteen toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä yhdyskuntavaliokunnalle, kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle. Mittareihin sisältyy käsittelyssä olevien suojelua sisältävien kaavojen lukumäärä sekä AK-kaavahankkeiden lukumäärä kävelyetäisyydellä asema-alueelta. Sanallisesti on selostettu tilinpäätöksessä, että vuoden 2020 aikana ei hyväksytty yhtään asemakaavan muutosta.

Strateginen tavoite 3.2. Kauniainen edistää kestävästä kehitystä.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Resurssiviisauden tiekartta asetetun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2020.

Kommentti: Todettakoon lisäksi, että kun tiekartassa on määritelty pääsääntöisesti laajemmat asiakokonaisuudet ja niiden toteuttaminen valtuustokausittain kohti vuotta 2030 ja 2035, kokoavat toimialat vuosittain KH:lle tiedoksi päästövähennysohjelmat, joihin viedään tiekartan tavoitteita konkreettisina tehtävinä ja toimenpiteinä. Päästövähennystoimenpiteiden toteutumisista raportoidaan osana kaupungin talousarvioseurantaa osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Strateginen tavoite 3.3. Seudulliset MAL-asuntotuotantotavoitteet toteutetaan

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Tavoite (keskimäärin 80 asuntoa/vuosi) ylittyi, valmistuneita asuntoja oli 289 kpl.

Kommentti: MAL-asuntotuotantotavoitteiden seurannassa ei ole mielekästä tarkastella yksittäisiä vuosia, sillä etenkin Kauniaisissa valmistuneiden asuntojen määrät vaihtelevat merkittävästi eri vuosina. Tästä syystä tavoitteessakin puhutaan keskimääräisestä asuntotuotannosta vuosittain. Mittaristossa on mukana asukasluvun kehitys vuositason 5 vuoden keskiarvon mukaan. Vastaava mittari lienee syytä lisätä myös asuntotuotannon osalle. Näin laskettuna 5 viimeisimmän vuoden (2016-2020) asuntotuotannon vuotuinen keskiarvo Kauniaisissa on 118 kpl/v.

Muu yhdyskuntatoimen toiminnan arviointi

Ote arviointikertomuksesta:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 21.9.2020 kokouksessaan valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL sopimuksen vuosille 2020 - 2031. Samalla kun yhdyskuntavaliokuntaosalt

aan hyväksyi sopimuksen ja se totesi, ettei Kauniaisilla ole mahdollisuutta toteuttaa sopimuksessa sille osoitettua asemakaavoitustavoitetta kaupungin omistaman maaomaisuuden rajoittavuuden vuoksi.

Tarkastusvaliokunta

on asiasta samaa mieltä ja pyytää kiinnittämään huomiota tavoitteeseen. Tarkastusvaliokunta kuitenkin katsoo, ettei MAL-sopimuksessa ole huomioitu Kauniaisten maantieteellisesti rajallista aluetta.

Kommentti: Asiaan kiinnitetään huomiota jatkossakin ja pyydetään kuten aiemminkin uuden MAL-sopimuksen valmistelussa ottamaan huomioon kuntakohtaiset erot ja erityispiirteet.

Ote arviointikertomuksesta:

MAL sopimuksen asuntotuotannon tavoitteet sopimuskaudella 2020 - 2023 tarkoittavat Kauniaisissa keskimäärin 80 asuntoa vuodessa, joista kohtuuhintaisen asumisen osuus on 24 asuntoa ja 14 asuntoa on 40-vuotisen korkotuen ja/tai erityisryhmien piiriin kuuluvia.

Kauniaisille

asetettu MAL kaavoitustavoite on haasteellinen ja edellyttää, että vireillä olevat kaavahankkeet saadaan vietyä suunnitellusti hyväksymiskäsittelyyn. Vuoden 2020 aikana asuntotuotannon kannalta etenivät Asematie 10 - 14, Helsingin tie 10 (Raamattuopisto), Palokunnantie 9 (VPKn alue) sekä Venevalkamantie 1. Vuoden 2020 aikana ei hyväksytty yhtään asemakaavanmuutosta. Kaavavaranto ei mahdollista enää yhtään uutta kerrostalohanketta.

Tarkastusvaliokunta suosittaa, että myös tuleville vuosille varataan potentiaalisia maa-alueita kaavoitettavaksi.

Kommentti: Nykyinen kaavoitusohjelma sisältää useita potentiaalisia maa-alueita kaavoitettavaksi, mutta niiden edistäminen ja sisältö riippuu poliittisesta päätöksenteosta. On syytä selkeyttää poliittinen tahtotila kaavoitushankkeissa ja niiden priorisoinnissa uuden valtuustokauden alkupuolella kaupungin strategian, maankäytön kehityskuvan ja kaavoitusohjelman päivitysten yhteydessä.

Ote arviointikertomuksesta:

Valtio käynnistää Espoon kaupunkiradan toteuttamisen. Kauniainen osallistuu hankkeeseen, sillä edellytyksellä, että Kauniaisten kattohinta 27,5 milj. euroa ei yllity. Tämän lisäksi tulevat junaradan varteen rakennettavan pyörätien kustannukset. Tarkastusvaliokunta pitää tätä pyörätiehanketta hyvänä ja hiilineutraalisuustavoitetta tukevana.

Tarkastusvaliokunta on huolestunut kaupunkiradan taloudellisesta vaikutuksesta Kauniaisten osalta. Hankkeen kustannus on niin suuri, että se vastaa kolmen vuoden Kauniaisten investointiohjelman. Käytännössä hankkeen kustannukset katetaan verovaroilla. Kaupungin viranhaltijat yrittivät sopimusneuvotteluissa kiitettävästi kiinnittää sopimusosapuolten huomiota Kauniaisten

n näkökulmaan hankkeen mittavuudesta kaupungin kokoon nähden ja suhteessa kaupunkilaisten saamaan hyötyyn.

Kommentti: Hanke on Kauniaisten mittakaavassa suuri, mutta on otettava huomioon, että suunnittelukustannuksiin saadaan EU-tukea ja hankkeen toteutuskustannuksista saadaan laskuttaa tulevina vuosina 50 % infrakorvauksina muilta HSL-kunnilta. Hanke tuottaa myös kauniaislaisille suoria hyötyjä paikallisessa liikenne- ja kaupunkiympäristössä, ja ennen kaikkea se on tärkeä osa seudullisen liikennejärjestelmän kehittämistä, mikä on kaikkien Helsingin seudun kuntien etu, myös Kauniaisten.

Tarkastusvaliokunta toteaa, että vuoden 2019 arviointikertomuksessa esiin tuotu huomio poikkihallinnollisten kuulemistilaisuuksien muistioiden pitämisestä ei ole toteutunut. Tämän johdosta poliittisten päättäjien esille tuotuja jatkovalmisteluun liittyviä toivomuksia ei ole otettu huomioon viranhaltijoiden valmistelutyössä.

Kommentti: Erityisesti kaavoitushankkeisiin liittyviä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntavaliokunnan tapaamisia on järjestetty keskustelutilaisuuksina, joiden tarkoitus on ollut tutustua valmistelun edistymiseen ja nimenomaisesti käydä hankkeista yhteistä keskustelua vapaasti ja ilman muistioihin kirjaamista. Kyseessä eivät ole olleet viralliset kuulemistilaisuudet, joista aina tuleekin laatia muistiot, vaan tarkoituksena on ollut ennemminkin näkökulmien ja ajatusten vaihto yhteisen näkemyksen edistämiseksi tulevaa päätöksentekoa varten. Poliittiset päätökset ohjaavat aina viranhaltijoiden valmistelutyötä. Sen sijaan keskustelutilaisuuksien tarkoituksaan ei ole hakea asiaan "välipäätöksiä", sillä myös valmistelutyö on tässä vaiheessa keskeneräinen. Keskusteluissa esiin nousevat kysymykset, kommentit ja toivomukset saattavat olla keskenään ristiriitaisia, jolloin niitä kaikkia ei sellaisinaan voidakaan ottaa valmistelussa huomioon. Kaavamuutoshankkeet ovat aina poliittisen päätöksenteon ja usein kompromissien lopputulos.

Arviointikertomuksen päätteeksi tarkastusvaliokunta toteaa, että valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ovat keskimäärin hyvin saavutettu.

Tarkastusvaliokunta kiittää kaupungin viranhaltijoita, hallitusta ja valiokuntia kuluneen valtuustokauden aikana tehdystä työstä.

Tarkastusvaliokunnan arviointikertomus vuodelta 2020

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa.

Tarkastusvaliokunta on 20.5.2021 § 33 hyväksynyt arviointikertomuksen vuodelta 2020. Kaupunginvaltuusto merkitsi 14.06.2021 § 31 arviointikertomuksen tiedokseen.

Valiokuntien on otettava kantaa tarkastusvaliokunnan esittämiin kysymyksiin. Kaupunginhallitus kokoaa sen jälkeen koko kaupungin toimintaa koskevan lausunnon.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus on **oheismateriaalina**.

Suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan lausunnot

Valiokunnalle ei sinänsä esitetä suoria kysymyksiä, mutta muutamia raportissa esitettyjä huomioita on siitä huolimatta käsiteltävä:

- *Tarkastusvaliokunta suosittelee, että vuosikohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden määrässä kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin resursseihin varsinkin taloudellisen epävarmuuden vallitessa. Lisäksi tavoitteet olisi hyvä jakaa seurattaviin ja aikataulutettuihin välitavoitteisiin.*
  - Sivistystoimen valiokuntien talousarvioesityksen 2022 valmistelun yhteydessä kaikki asetetut tavoitteet käytiin läpi ja tarkistettiin, tavoitteiden määrää vähennettiin ja mittarit pyrittiin määrittämään siten, että tuloksia on helppo seurata.
- *Miten kouluterveyskyselyjen tuloksista tiedotetaan? Miten kouluterveyskyselyjen tulosten pohjalta sovitaan toimenpiteistä ja miten toimenpiteiden toteuttaminen jalkautetaan kaupungin organisaatiossa?*
- *Tarkastusvaliokunta suosittelee edelleen, että kyselyn tulokset eritellään oppilaiden kotikunnan mukaan.*
- *Tarkastusvaliokunta toteaa - kuten jo useana aikaisempana vuotena - ettei terveyskyselyn vastausten perusteella voi vetää johtopäätöksiä kauniaislaisten nuorten voinnista.*
- *Tarkastusvaliokunta toivoo, että toiminnassa huomioidaan lasten ja vanhempien osallisuus ja, että yhteistyötä järjestöjen kanssa kehitetään.*
  - Kouluterveyskysely käsitellään sivistystoimen kolmessa valiokunnassa. Sen lisäksi se käsitellään nuorisovaltuustossa. Tulokset myös julkaistaan kaupungin kotisivuilla. Jatkossa tuloksia tullaan käsittelemään entistä johdonmukaisemmin koulujen henkilökunnan, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa.

- Kouluterveyskyselyn tulosten erittely oppilaiden kotikunnan mukaan ei nykyisellään ole mahdollista, johtuen kunnille jaettavan tulostiedon muodosta.
- *Tarkastusvaliokunta toivoo tarkempaa tietoa kauniaislaisten nuorten psyykkisestä ja fyysisestä voinnista ja koronapandemian aiheuttamista seurauksista.*
  - Vuonna 2021 toteutettavan koronaexit-ohjelman tulokset annetaan valiokunnille tiedoksi.
- *Eryteisesti lasten/nuorten liikkuminen ja siihen kannustaminen on kansanterveydellisestä näkökulmasta erittäin tärkeää ja tämä tulisi ottaa ohjenuoraksi nuorisopalveluissa yleisellä tasolla.*
  - Lapsille ja nuorille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia liikkumiseen panostamalla sekä liikuntapaikkoihin yms. että ohjattuun toimintaan. Kaikkia kannustetaan löytämään mieleinen harrastus, mitä edesauttaa myös kerhotoiminta ja Granimalli.

Tarkastusvaliokunnan arviointikertomus vuodelta 2020

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa.

Tarkastusvaliokunta on 20.5.2021 § 33 hyväksynyt arviointikertomuksen vuodelta 2020. Kaupunginvaltuusto merkitsi 14.06.2021 § 31 arviointikertomuksen tiedokseen.

Valiokuntien on otettava kantaa tarkastusvaliokunnan esittämiin kysymyksiin. Kaupunginhallitus kokoaa sen jälkeen koko kaupungin toimintaa koskevan lausunnon.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus on **oheismateriaalina**.

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnan lausunnot

Valiokunnalle ei sinänsä esitetä suoria kysymyksiä, mutta muutamia raportissa esitettyjä huomioita on siitä huolimatta käsiteltävä:

- *Tarkastusvaliokunta suosittelee, että vuosikohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden määrässä kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin resursseihin varsinkin taloudellisen epävarmuuden vallitessa. Lisäksi tavoitteet olisi hyvä jakaa seurattaviin ja aikataulutettuihin välitavoitteisiin.*
  - Sivistystoimen valiokuntien talousarvioesityksen 2022 valmistelun yhteydessä kaikki asetetut tavoitteet käytiin läpi ja tarkistettiin, tavoitteiden määrää vähennettiin ja mittarit pyrittiin määrittämään siten, että tuloksia on helppo seurata.
- *Miten kouluterveyskyselyjen tuloksista tiedotetaan? Miten kouluterveyskyselyjen tulosten pohjalta sovitaan toimenpiteistä ja miten toimenpiteiden toteuttaminen jalkautetaan kaupungin organisaatiossa?*
- *Tarkastusvaliokunta suosittelee edelleen, että kyselyn tulokset eritellään oppilaiden kotikunnan mukaan.*
- *Tarkastusvaliokunta toteaa - kuten jo useana aikaisempana vuotena - ettei terveyskyselyn vastausten perusteella voi vetää johtopäätöksiä kauniaislaisten nuorten voinnista.*
- *Tarkastusvaliokunta toivoo, että toiminnassa huomioidaan lasten ja vanhempien osallisuus ja, että yhteistyötä järjestöjen kanssa kehitetään.*
  - Kouluterveyskysely käsitellään sivistystoimen kolmessa valiokunnassa. Sen lisäksi se käsitellään nuorisovaltuustossa. Tulokset myös julkaistaan kaupungin kotisivuilla. Jatkossa tuloksia tullaan käsittelemään entistä johdonmukaisemmin koulujen henkilökunnan, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa.

- Kouluterveyskyselyn tulosten erittely oppilaiden kotikunnan mukaan ei nykyisellään ole mahdollista, johtuen kunnille jaettavan tulostiedon muodosta.
- *Tarkastusvaliokunta toivoo tarkempaa tietoa kauniaislaisten nuorten psyykkisestä ja fyysisestä voinnista ja koronapandemian aiheuttamista seurauksista.*
  - Vuonna 2021 toteutettavan koronaexit-ohjelman tulokset annetaan valiokunnille tiedoksi.
- *Erityisesti lasten/nuorten liikkuminen ja siihen kannustaminen on kansanterveydellisestä näkökulmasta erittäin tärkeää ja tämä tulisi ottaa ohjenuoraksi nuorisopalveluissa yleisellä tasolla.*
  - Lapsille ja nuorille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia liikkumiseen panostamalla sekä liikuntapaikkoihin yms. että ohjattuun toimintaan. Kaikkia kannustetaan löytämään mieleinen harrastus, mitä edesauttaa myös kerhotoiminta ja Granimalli.

Revisionsutskottets utvärderingsberättelse för år 2020

Enligt kommunallagen § 121 ska revisionsutskottet bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Bedömningen framställs i utvärderingsberättelsen.

Revisionsutskottet godkände 20.05.2021 § 33 utvärderingsberättelsen för år 2020. Stadsfullmäktige antecknade utvärderingsberättelsen för kännedom 14.06.2021 § 31.

Utskotten bör ta ställning till revisionsutskottets frågor. Stadsstyrelsen sammanställer sedan ett utlåtande som gäller hela stadens verksamhet. Den av revisionsutskottet godkända utvärderingsberättelsen finns som bilaga.

Svenska utskottets för undervisning och småbarnspedagogik kommenterar I sig ställs inga direkta frågor till utskottet, men vissa kommentarer bör ändå beakta:

- Revisionsutskottet rekommenderar att de till buds stående resurserna beaktas vid fastställandet av målen på årsnivå och antalet mål, särskilt under den ekonomiska osäkerhet som råder. Målen kan med fördel delas in i delmål som schemaläggs och följs upp.
  - Inför bildningssektorns utskotts budgetförslag för år 2022 har man gått igenom de uppställda målen, reviderat dem, minskat deras antal och strävat till att definiera måtarna så att man lätt ska kunna utläsa målens verkan.
- Hur kommuniceras resultaten från skolhälsoenkäten? Baserat på resultaten av skolhälsoenkäterna, hur kommer staden överens om åtgärderna och hur implementeras åtgärderna i stadsorganisationen?
- Revisionsutskottet rekommenderar att enkätresultaten också i fortsättningen delas upp enligt elevernas hemkommun.
- Revisionsutskottet konstaterar - liksom under flera tidigare år - att inga slutsatser kan dras av svaren på skolhälsoenkäten om Grankullaungas välbefinnande.
- Revisionsutskottet önskar att barn och föräldrars delaktighet kommer att beaktas och att samarbete med organisationer utvecklas.
  - Skolhälsoenkäten behandlas i bildningssektorns tre utskott. Dessutom behandlas de i ungdomsfullmäktige. Resultaten läggs även ut på stadens hemsidor. I fortsättningen kommer också resultaten att behandlas mer systematiskt med skolornas personal och elever / studerande samt med vårdnadshavarna.

- En uppdelning av resultaten enligt elevernas hemkommun i skolhälsoenkäten är i dagens läge inte möjlig p.g.a. hur resultaten delges kommunerna.
- Revisionsutskottet önskar få mer detaljerad information om Grankullaungas mentala och fysiska välbefinnande och följderna av coronapandemin.
  - Resultaten av det Corona-Exitprogram som genomförs under år 2021 kommer att delges utskotten.
- I synnerhet är fysisk aktivitet för barn och ungdomar och uppmuntran till det mycket viktigt ur folkhälsosynpunkt och bör ses som en riktlinje för ungdomstjänsterna i allmänhet.
  - Genom satsning såväl på idrotts- och andra dylika platser som på ledd verksamhet strävas till att erbjuda barn och unga olika fysiska aktiviteter. Klubbverksamheten och Grani-modellen bidrar också till arbetet för att uppmuntra alla att hitta en lämplig verksamhet.

YLEISHALLINNON VASTINE

2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Tarkastusvaliokunta katsoo, että vaikka kaksikielisyysohjelma ei ole lakisääteinen, se on tarpeellinen ja tulee päivittää pikaisesti.

Kaupungin kaksikielisyysohjelma on otsikon mukaan laadittu vuosille 2015-2017, mutta asiakirjan pääviesti kaupungin kaksikielisyydestä ja sen eri toteuttamistavoista eivät vanhene. Kaksikielisyyden tulisi olla kaupungin henkilökunnan ”selkäytimessä”. Kaksikielisyysohjelman päivittäminen alkoi syksyllä 2020, mutta on pandemiasta johtuvien muiden valmistelutehtävien takia jäänyt viemättä loppuun. Keväällä 2021 todettiin, että olisi tarkoituksenmukaista tuoda kaksikielisyysohjelma syksyllä aloittavien uusien toimielinten ja valtuuston käsittelyyn. Kaksikielisyysohjelma lähetetään lausuntokierrokselle vielä loppuvuodesta 2021 ja tuodaan valtuuston käsittelyyn alkuvuodesta 2022.

Kauniaisten kaupunkistrategian 2018 – 2022 valtuustokauden tavoitteiden ja vuoden 2020 toimenpiteiden toteutumisen arviointi

Tarkastusvaliokunta suosittelee, että vuosikohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden määrässä kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin resursseihin varsinkin taloudellisen epävarmuuden vallitessa. Lisäksi tavoitteet olisi hyvä jakaa seurattaviin ja aikataulutettuihin välitavoitteisiin.

Toimialoilla ja kaupungin johtoryhmässä on todettu, että nykyisen strategian heikkoutena on ollut tavoitteiden suuri määrä suhteessa niitä toteuttaviin resursseihin. Uuden strategian laadinta on alkanut, ja lähtökohdana on painopisteiden vähentäminen sekä tavoitteiden jakautuminen eri vuosille, koskemaan koko strategiakautta.

6. Muita havaintoja

6.1 Yleishallinto

Koronapandemia

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 23.3.2020 kaupunginhallituksen esittämänä hallintosäännön muutoksen niin, että toimielimet poikkeusolojen aikana voivat tehdä toimivaltaisia päätöksiä sähköisissä kokouksissa ja että kaupunginjohtaja saa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus päätti 17.8.2020, että tämä erityistoimivalta päättyi. Tämän jälkeen päätökset tehtiin valmiusjohtoryhmässä. Koronatilanteen seurauksena kävi ilmi, että hallintosääntö kaipaa päivitystä koskien kriisitilanteita.

Tarkastusvaliokunta suosittelee hallintosäännön päivitystä siltä osin, että kriisitilanteissa menettelyt ja valtuudet olisivat selkeät ja mahdollistaisivat ketterän päätöksenteon.

Pandemia toi selvästi esiin hallintosäännön puutteet kriisitilanteissa, ja hallintosäännön seuraavan päivityksen yhteydessä lisätään mm. kriisitilanteiden johtamiseen ja päätöksentekoon liittyvät valtuudet.

6.2

Henkilöstön tyytyväisyyskysely

Vuoden 2020 henkilöstön tyytyväisyyskyselyn (HENTY) vastausaktiivisuus oli 56 %, kun se kunnissa yleensä on 65 %.

Miten henkilöstön työtyytyväisyyttä parannetaan?

Henkilöstön työtyytyväisyyden parantamiseen panostetaan monella tavoin. Henkilöstön näkemystä on tiedusteltu mm. henkilöstöetuuksien kehittämisen osalta. Henkilöstöetuuksia kehitettiin henkilöstön näkemys sekä käytettävissä oleva rahamäärä huomioiden. Lisäksi viestintää on parannettu ja intran uudistamistyö on aloitettu. Tasalaatuisen esihenkilötyön takaamiseksi on syksystä 2020 lähtien pidetty säännölliset esihenkilöforumit ja kaikkien esihenkilöiden edellytetään osallistuvan niihin. Kaupungin ohjeistuksia ja toimintatapoja on uudistettu ja yhtenäistetty henkilöstöjaoston hyväksymien ohjeistusten mukaisesti. Lisäksi Pulssi-kyselyt tehdään säännöllisesti ja sieltä esiin nouseviin kehittämiskohteisiin puututaan.

Korona-pandemia on haastanut koko henkilöstöämme. Uusien toimintatapojen käyttöönotto tehtiin keväällä 2020 nopealla aikataululla. Henkilöstön hyvinvointia on seurattu mm. työterveyshuollon käyntimäärien kehitystä seuraamalla sekä huomioiden työterveyshuollon esiin nostamat kehittämiskohteet. Myös työpaikkaselvitysten kautta esiin nousseet kehittämiskohteet on huomioitu ja toteutettu tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Tiettyjen tehtävien osalta on rekrytointivaikeuksia niin Kauniaisten kaupungissa kuin koko pääkaupunkiseudulla. Tätä haastetta on pyritty ratkaisemaan mm. kilpailukykyisellä palkkauksella, toimivilla henkilöstöetuuksilla ja järjestelyvaraerien kohdentamisella paikallisiin palkkausepäkohtiin. Myös hyvällä perehdytyksellä ja lähiesihenkilötyöllä on vaikutusta hyvään henkilöstökokemukseen.